

LECH BIEGANOWSKI

Sprawozdanie z obrad VII Kongresu Międzynarodowego Stowarzyszenia Historii Nefrologii, Toruń, 17–19 czerwca 2010 roku

Account of the VII Congress of International Association of the History of Nephrology — Toruń, 17–19 June 2010

W dniach 17–19 czerwca 2010 r. w Toruniu odbyły się obrady VII Kongresu Międzynarodowego Stowarzyszenia Historii Nefrologii (*International Association of the History of Nephrology*). To międzynarodowe stowarzyszenie powołane zostało w 1994 r. we Włoszech z inicjatywy nefrologów (głównie amerykańskich i włoskich) w celu propagowania historycznej wiedzy związanej z nefrologią, gdyż dziedzina ta zajmuje poczesne miejsce w zakresie chorób wewnętrznych.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Historii Nefrologii (IAHN) skupiło nie tylko nefrologów, lecz również naukowców z nauk teoretycznych, biochemii, biologii, a także inżynierów, którzy w znaczący sposób wpłynęli na rozwój dializoterapii. Stowarzyszenie okazało się organizacją bardzo prężnie się rozwijającą i miało do tej pory sześć kongresów. Pierwszy z nich zorganizowano na greckiej wyspie Kos w 1996 r. Następne trzy kongresy odbyły się we Włoszech: w 1998 r. w Padwie, w 2001 r. w Taorminie, a w 2003 r. w Montecassino. Kolejny Kongres w 2005 r. odbył się w Gdańsku, a następny w 2008 r. ponownie w Taorminie. Tak więc Toruń był w Polsce drugim miastem, w którym toczyły się obrady Kongresu IAHN.

Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego, któremu przypadł zaszczyt organizacji tegorocznego VII Kongresu IAHN został dr med. Marek Muszytowski, ordynator Klinicznego Oddziału Nefrologii i Chorób Wewnętrznych Szpitala Wojewódzkiego w Toruniu. Dodać należy, że obrady tego gremium przypadły w jubileuszu 65-lecia Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i dlatego odbywały się pod honorowym patronatem JM Rektora UMK prof. Andrzeja Radziwińskiego. Wypada podkreślić, że językiem oficjalnym obrad Kongresu był język angielski.

Na czele Komitetu Naukowego tegorocznego VII Kongresu IAHN stał prof. Bolesław Rutkowski, organizator gdańskiego Kongresu z 2005 r.

Po ceremonii otwarcia Kongresu, która zaczęła się w godzinach popołudniowych, referat inauguracyjny wygłosił prof. Bolesław Rutkowski — zaprezentował postać i dorobek naukowy Mikołaja Kopernika (*Copernicus, Not Only Astronomer but Also Physician*). Zauważyć wypada, że poza prof. Bolesławem Rutkowskim współautorami tego referatu byli: dr Marek Muszytowski z Torunia oraz dr Janusz Ostrowski z Włocławka.

Następnie znany polski artysta Krzysztof Jabłoński wystąpił z recitalem chopinowskim *Tribute to All of the Great Scientists and Physicians of Merits to Medicine and Nephrology*. Zarówno wykonanie, jak i repertuar koncertu wywarły duże wrażenie na słuchaczach.

Następnego dnia odbyły się trzy sesje naukowe oraz sesja plakatowa. Trudno omawiać szczegółowo bogaty program naukowy Kongresu, więc ograniczę się jedynie do zasygnalizowania problematyki poszczególnych sesji.

Z ważniejszych wydarzeń naukowych pierwszej sesji wymienić należy wykłady poświęcone wybitnym postaciom nefrologów światowych. I tak Frank Boulton z Londynu zaprezentował referat o osiągnięciach Thomasa Addisa. Sylwetkę Jonasa Bergstroma i jego dokonania naukowe w zakresie mocznicy przedstawił Bengt Lindholm ze Sztokholmu. Bohaterem wystąpienia Mirosława Mydlika z Koszyc był Jan Brod, który zajmował się nadciśnieniem i nefrologią. Interesujący był wykład Mirosława Smogorzewskiego (Warszawa–Los Angeles) dotyczący twórcy polskiej nefrologii prof. Tadeuszowi Orłowskiemu.

Druga sesja naukowa poświęcona została wkładowi badaczy niebędących nefrologami w rozwój tej dyscypliny

RYC. 1. Prof. Bolesław Rutkowski — Przewodniczący Komitetu Naukowego Kongresu (z prawej) oraz dr med. Marek Muszytowski — Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego (fot. Marek Blachowski)

RYC. 2. Prof. Guido Bellinghieri (Włochy), były Przewodniczący IAHN, dr med. Marek Muszytowski i prof. Bolesław Rutkowski, aktualny Przewodniczący IAHN (fot. Marek Blachowski)

klinicznej. W tym kontekście omówione zostały postaci Jean Martina Charcota (Garabed Eknayan z Houston) oraz Karla Petersa (August Heidland z Würzburga).

Niewątpliwie ważnym wydarzeniem Kongresu był specjalny jubileuszowy wykład *50th Anniversary of the Long Term Hemodialysis*, który wygłosił prof. Christopher Blagg z Seattle. Wykład ten związany był z 50. rocznicą wprowadzenia do hemodializy przetoki Scribnera — fakt ten uważa się za początek hemodializoterapii u pacjentów z przewlekłą niewydolnością nerek.

Tematem trzeciej sesji był rozwój nefrologii i transplantacji w państwach nadbałtyckich. Omawiano m.in. takie zagadnienia, jak historię sposobów leczenia niedokrwistości pochodzenia nerkowego (Liliana Garneata z Bukaresztu), początki badań biochemicznych w schorzeniach nerek w Europie Centralnej i Wschodniej (Stefan Angielski z Gdańska) czy też historię przeszczepów nerek w państwach nadbałtyckich (Vytautas Kuzminskis z Kowna).

Interesująca była sesja plakatowa, chociaż zaprezentowano na niej jedynie 6 plakatów o różnorodnej tematyce. Autorami trzech plakatów byli uczeni włoscy, a następnymi trzy postery prezentowali badacze z Polski. Warto zauważyć, że przedstawiony został poster ponownie uwypuklający rolę Kopernika jako lekarza (*Was the famous astronomer Copernicus also a nephrologist?*), którego autorami byli Julia Popowska-Drojecka, Marek Muszytowski i Bolesław Rutkowski.

Niezwykle ciekawe były wykłady zgłoszone do czwartej sesji. Wśród nich największym powodzeniem cieszył się wykład, który wygłosił prof. Shaul G. Massry z Los Angeles *The History of Circumcision: A Religious Obligation or a Medical Necessity*, omawiając religijne oraz kulturowe podłoże obrzezania. Duże zainteresowanie

towarzyszyło też referatowi Luigiego Iorio z Neapolu zatytułowanemu *Byzantine Doctrines in Liber Medicine Orinalibus by Hermoguenes (codex 69 Montecassino)*. Interesująca była także prezentacja *On Some Exotic Urine Colours in Ancient and Byzantine Greek Literature*, której autorami byli Pavlos Goudas i Athanasios Diamandopoulos z Patras.

W zamykającej obrady Kongresu piątej sesji zaprezentowano m.in. historię nefrologii w Korei (Bahl Lee z Seulu) oraz Rosji (Andrey i Konstantin Gurevitchov z Sankt Petersburga). Zainteresowanie wzbudziły wystąpienia prof. Guida Bellinghieriego dotyczące bólu w przebiegu chorób nerek, Vinzenza Savicy z Messyny na temat urynoterapii na przestrzeni wieków oraz Charlesa George'a z Sydney, który przedstawił wpływ rtęci na nerki.

Dodać muszę, że prawie każdy wygłoszony referat wywoływał — czasami bardzo ożywioną — dyskusję słuchaczy, którzy szczerze wypełniali sale posiedzeń.

Warto podkreślić, że w trakcie obrad Kongresu doszło do bardzo ważnego wydarzenia. Otóż profesor Guido Bellinghieri z Messyny, dotychczasowy Przewodniczący IAHN, przekazał tę zaszczytną funkcję profesorowi Bolesławowi Rutkowskiemu z Gdańska, przewodniczącemu Komitetu Naukowego Kongresu.

Nie waham się stwierdzić, że zarówno o stronie merytorycznej, jak i organizacyjnej imprezy wyrazić się należy w samych superlatywach. Przede wszystkim podkreślić trzeba, że organizatorom udało się zgromadzić grono wybitnych specjalistów z Europy oraz innych kontynentów. Brali bowiem w obradach uczestnicy z Grecji, Litwy, Niemiec, Rosji, Rumunii, Słowacji, Szwecji, Włoch, Wielkiej Brytanii, a także z Australii, Korei Południowej i USA — oczywiście uczestniczyli w Kongresie także liczni polscy naukowcy. Poziom naukowy prezentowanych

RYC. 3. W kularach Kongresu — Miroslav Mydlik (Słowacja), Alain Touwaide (USA), Bolesław Rutkowski (Polska), Garabed Eknoyan (USA), Guido Bellinghieri (Włochy), Athanasios Diamandopoulos (Grecja), Natale de Santo (Włochy) (fot. Marek Blachowski)

prac był bardzo wysoki. Impreza była też świetnie zabezpieczona pod względem organizacyjnym. Złożyło się na tę opinię kilka czynników takich jak świetna atmosfera oraz wybór miejsca obrad. Toczyły się one w zabytkowych wnętrzach Dworu Artusa oraz udostępnionych salach wystawowych Muzeum Okręgowego w Ratuszu Staromiejskim. Dodać należy, że także oprawa wielu imprez o charakterze towarzyskim oraz ich atmosfera sprzyjały integracji uczestników Kongresu.

Na opinię o udanych obradach Kongresu wpłynęła też praca zespołu pracowników Sekretariatu, którzy służyli nie tylko merytoryczną, ale i serdeczną opieką gościom i uczestnikom Kongresu.

Liczne listy z podziękowaniami od wielu uczestników Kongresu, które wpłynęły na ręce Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego dra med. Marka Muszytowskiego z różnych stron świata, potwierdzają fakt, że zarówno strona merytoryczna dotycząca problematyki obrad, jak

RYC. 4. Prof. Franciszek Kokot (Polska) oraz prof. Garabed Eknoyan (USA) w kularach Kongresu (fot. Marek Blachowski)

i organizacyjna pobytu spotkała się z uznaniem uczestników zjazdu w Toruniu.

Wielu uczestników Kongresu żegnało się, obiecując ponowne spotkanie w Paestum, gdzie odbędzie się VIII Kongres IAHN.

MARIA BIEGAŃSKA-PŁONKA

Sprawozdanie sekretarza z działalności Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji w okresie od 23 stycznia 2008 roku do 24 listopada 2010 roku

Secretary's Report of Lodz's Section of Polish Society of History of Medicine and Pharmacy in the Period between January 23rd, 2008 and November 24th, 2010

W okresie sprawozdawczym funkcję Przewodniczącej Oddziału pełniła prof. dr hab. n. hum. Jolanta Sadowska. Członkami Zarządu byli: dr n. hum. Zdzisław Jezierski oraz płk dr n. hum. Czesław Marmura. Funkcję Sekretarza pełniła dr n. med. Maria Biegańska-Płonka, Skarbnikiem była mgr Marta Miśkiewicz. Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej była dr Beata Szczepańska, Członkami Komisji Rewizyjnej — dr Anna Cisińska i mgr Piotr Machlański.

Liczba członków Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji wynosiła:

23 stycznia 2008 r. — 47 (w tym 7 emerytowanych);
31 grudnia 2008 r. — 48 (w tym 7 emerytowanych);
31 grudnia 2009 r. — 51 (w tym 10 emerytowanych);
24 listopada 2010 r. — 53 (w tym 10 emerytowanych).

W 2008 r. prof. Andrzej Felchner uzyskał tytuł profesora nauk humanistycznych i 1 marca 2009 został przeniesiony na etat profesora zwyczajnego na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim.

Kolokwium habilitacyjne dra Marka Dutkiewicza odbyło się przed Radą Instytutu Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniu 12 kwietnia 2010 roku.

Zebrania naukowe organizowane przez Oddział Łódzki PTHMiF

W latach 2008–2010 w Oddziale Łódzkim PTHMiF odbyły się 22 posiedzenia naukowe, podczas których wygłoszono 20 referatów oraz przedstawiono 7 założeń i tez prac doktorskich; liczba uczestników powyższych spotkań wahała się pomiędzy 13 a 22 osobami. Dodać warto, że zebrania naukowe odbyły się w siedzibie Katedry i Zakładu Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Łodzi przy ul. Muszyńskiego 2. W omawianym okresie wśród autorów odczytów przeważali prelegenci będący członkami Oddziału Łódzkiego PTHMiF, a liczba prelegentów spoza Oddziału Łódzkiego PTHMiF dochodziła do 7. Spotkaniom towarzyszyła ożywiona dyskusja i wymiana poglądów, co dodatkowo wzbogacało wiedzę uczestników w zakresie prezentowanej tematyki.

Rok 2008 — daty wystąpień, autorzy, tematy referatów

W 2008 r. w 8 zebraniach naukowych wzięło udział ogółem 143 uczestników i członków Oddziału Łódzkiego PTHMiF.

23 stycznia 2008 r., dr n. hum. Włodzimierz Berner z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Stan sanitarny i sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych we Lwowie w okresie autonomii galicyjskiej (lata 60. i 70. XIX w. — do 1914 r.)”

20 lutego 2008 r., mgr Michał Pawlak z Uniwersytetu Łódzkiego: „Diachroniczny wizerunek hermafrodyty w kulturze europejskiej”

23 kwietnia 2008 r., mgr Małgorzata Buyko z Muzeum Jana Matejki w Krakowie: „Czy Teodora szaloną była?”

28 maja 2008 r., dr n. med. Maria Biegańska-Płonka z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Życie, choroby i śmierć w kulturach Indian amerykańskich”

25 czerwca 2008 r., dr n. hum. Zdzisław Jezierski z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Służba zdrowia obszaru lwowskiego Armii Krajowej”

29 października 2008 r., mgr Magdalena Cybulska z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Trepanacje czaszki na ziemiach polskich od czasów prehistorycznych do Średniowiecza”

26 listopada 2008 r., dr n. med. Tadeusz Stelmasczyk: „Rozwój psychoanalizy w Polsce”

17 grudnia 2008 r., mec. Jacek Żuławski z Krakowa: „Niezwykłe odkrycie (rękopis Dr Leona Hermenegildusa Żuławskiego)”

Rok 2009 — daty wystąpień, autorzy, tematy referatów

W 2009 r. w 8 zebraniach naukowych wzięło udział 156 uczestników i członków Oddziału Łódzkiego PTHMiF.

28 stycznia 2009 r., kustosz Sławomir Mikołajczyk: „Życie i działalność Jerzego Dunina-Borkowskiego”

25 lutego 2009 r., prof. Kazimierz Szewczyk z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Trzy rewolucje etyczne. Myśl moralna medycyny zachodniej”

25 marca 2009 r., prezentacja tez rozprawy doktorskiej, przygotowywanej przez mgr Magdalenę Cybulską, doktorantkę z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Rozwój medycyny na ziemiach polskich od neolitu do Średniowiecza w świetle źródeł antropologicznych i archeologicznych”; prezentacja tez rozprawy doktorskiej, przygotowywanej przez lek. med. Bogumiłę Kempieńską-Mirosławską, doktorantkę z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Naukowa myśl psychiatryczna w Łodzi w latach 1945–1976 na tle uwarunkowań społeczno-politycznych”

20 maja 2009 r., dr Krystyna Jankowska: „Moje wspomnienia z Afryki”

24 czerwca 2009 r., prezentacja tez rozprawy doktorskiej mgr Magdaleny Prasol, doktorantki z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Leczenie balneoklimatyczne na ziemiach polskich w zaborze rosyjskim (1815–1914)”

28 października 2009, prof. Andrzej Felchner z Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego: „W siedemdziesiątą rocznicę drugiej wojny światowej”

25 listopada 2009 r., prof. dr hab. Zbigniew Wójcik z Komisji do Badań Syberii Komitetu Historii Nauki PAN: „Tytus Chałubiński. Początki lecznictwa klimatycznego w Zakopanem”

16 grudnia 2009 r., dr n. hum. Włodzimierz Berner: „Działalność dozorów sanitarnych w Wilnie w okresie II Rzeczypospolitej”

Rok 2010 — daty wystąpień, autorzy, tematy referatów

W 2010 r. w 6 zebraniach naukowych wzięło udział około 108 uczestników i członków Oddziału Łódzkiego PTHMiF.

27 stycznia 2010 r., prof. Czesław Jeśman z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Antoni Pawłowicz Czechow — pisarz, lekarz, historyk medycyny”

24 marca 2010 r., mgr Magdalena Cybulska, doktorantka z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Medycyna w science-fiction — twórczość Stanisława Lema”

21 kwietnia 2010 r., Krzysztof Pietruszewski — Prezes Zarządu Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego: „Historia wypadków tatrzańskich”

12 maja 2010 r., dr Beata Szczepańska z Uniwersytetu Łódzkiego: „Problem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież w wieku szkolnym w Polsce dwudziestolecia międzywojennego”; prezentacja tez rozprawy doktorskiej przygotowywanej przez mgr Michała Pawlaka, doktoranta z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Choroba i majestat władzy. Zdrowotność ostatnich cesarzy bizantyńskich (XIII–XV w.); prezentacja tez rozprawy doktorskiej, przygotowywanej przez mgr Martę Miśkiewicz, doktorantkę z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Powstanie i działalność Społecznego Komitetu Walki z Gruźlicą i Chorobami Płuc w latach 1957–2007”

9 czerwca 2010 r., prezentacja tez rozprawy doktorskiej mgr Moniki Bruckiej-Stempkowskiej, doktorantki z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Działalność Polskiego Towarzystwa Alergologicznego w świetle dokumentów łódzkiego archiwum PTA w latach 1982–2010”; dr Maria Biegańska-Płonka: „Tadeusz Mogilnicki (1897–1940) dyrektor Szpitala Anny Marii dla Dzieci w Łodzi w latach 1923–1939”

27 października 2010 r., prezentacja tez rozprawy doktorskiej, przygotowywanej przez mgr Agnieszkę Kulę, doktorantkę z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi: „Działalność sanatoriów i uzdrowisk w Wojsku Polskim w latach 1919–1939 oraz system i sposoby prowadzonej rehabilitacji”; prezentacja tez rozprawy doktorskiej mgr Henryka Dyczka: „Ocena efektu terapeutycznego terapii McTimoney-Corleya (MTC) u chorych leczonych z powodu zespołu bólowego dolnego odcinka kręgosłupa”; prof.

dr hab. n. med. Maria Gołębiowska: „Profesor Stanisław Torokan Popowski — naukowiec, społecznik, patriota”.

Udział członków Oddziału PTHMiF w konferencjach, sympozjach i posiedzeniach naukowych

Z dostarczonych materiałów wynika, że członkowie Oddziału Łódzkiego PTHMiF brali udział w konferencjach i sympozjach, w tym w międzynarodowych i krajowych oraz w innych posiedzeniach naukowych o tematyce historyczno-medycznej.

Na szczególną uwagę zasługuje organizacja XXII Krajowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji, który odbył się w Łodzi w dniach 15–16 czerwca 2010 r. z inicjatywy Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji i jego Prezesa, Pana Profesora Jerzego Supady'ego. Na tym Zjeździe w dniu 16 czerwca 2010 r. ponownie wybrano do Zarządu Głównego przedstawicieli Oddziału Łódzkiego PTHMiF. Pan Profesor Jerzy Supady został ponownie wybrany Prezesem Zarządu Głównego, Zastępcą Prezesa został Pan Profesor Czesław Jeśman, Skarbnikiem zaś — dr Włodzimierz Berner.

Pan Profesor Czesław Jeśman został wybrany w maju 2010 r. na Przewodniczącego Komisji Historii Nauk Medycznych Komitetu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk.

W latach 2008–2010 członkowie OŁ PTHMiF przedstawili na konferencjach, sympozjach i na innych posiedzeniach ogółem 56 referatów.

24 listopada 2010 r. odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Łódzkiego, podczas którego wybrano ponownie na Przewodniczącą Oddziału Panią Profesor Jolantę Sadowską, Zastępcą Przewodniczącej został Pan Profesor Czesław Jeśman, Sekretarzem — dr Maria Biegańska-Płonka, Skarbnikiem — mgr Marta Miśkiewicz. Członkami Zarządu — mgr Magdalena Cybulska i dr Zdzisław Jezierski. Na Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej wybrano dr Bogumiłę Kempieńską-Mirosławską, na Członków tej Komisji — dr Annę Cisińską i mgr Agnieszkę Kulę.

Współpraca Oddziału Łódzkiego PTHMiF z jednostkami naukowymi i instytucjami

W okresie sprawozdawczo-wyborczym Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji współpracował z Polską Akademią Nauk, Łódzkim Towarzystwem Naukowym, Uniwersytetem Medycznym w Łodzi, Instytutem Medycyny Pracy, Wydziałem Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego, Wydziałem Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, Polskim Towarzystwem Farmaceutycznym, innymi Oddziałami Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji.